



Examen VSBO PBL

2024

tijdvak 1
maandag 20 mei
07.30 - 09.30 uur

Mens en Maatschappij

Naam kandidaat _____ Kandidaatnummer _____

Beantwoord alle vragen in dit opgavenboekje.

Dit examen bestaat uit 35 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 36 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

- Omcirkel het goede antwoord (voorbeeld 1).
- Geef verbeteringen aan volgens voorbeeld 2 of 3.

- (1) A
 ⓑ
 C
 D
- (2) A
 ⓧ
 ⓐ
 D
- (3) B A
 ⓧ
 ⓧ
 D

Oproepkracht



Kayla werkt als verpleegkundige. Haar werk eist veel kennis en is afwisselend. Haar werkgever moet voor de gezondheid en veiligheid van zijn werknemers zorgen maar toch kreeg Kayla vorig jaar een bedrijfsongeval. Sindsdien heeft ze last van haar rug en wil ze liever op oproepbasis werken.

- 1p 1 Kayla heeft het over termen als ‘werknemer’, ‘werkgever’ en ‘oproepkracht’. Bij welk begrip behoren deze termen? Bij het begrip
- A arbeid.
B overheid.
C werkdruk.

- 1p 2 Kayla kiest ervoor om voortaan te gaan werken op oproepbasis.
→ Wat betekent het als je werkt op oproepbasis?

.....
.....

- 1p 3 Welke wet zorgt ervoor dat werknemers in een veilige en gezonde werkomgeving kunnen werken?
- A de arbowet
B de arbeidstijdenwet
C de wet op het minimumloon

- 1p 4 Noteer een kenmerk van een beroep met een hoge status.

.....

Koko Hotel



Jada werkt bij Koko Hotel en vindt dat de overheid maatregelen moet nemen om meer toeristen aan te trekken. Zij heeft geprobeerd om het met haar manager Silvio Ortega te bespreken, maar hij staat nooit open voor een gesprek. Hij is bezig, erg dominant, focust alleen op de resultaten van zijn werknemers en neemt alle beslissingen zelf.

- 1p **5** Jada werkt in het toerisme.
Welk onderstaand woord hoort bij de bedrijfscultuur in het toerisme?
A klantgerichtheid
B rijkdom
C solidariteit
- 1p **6** Hoe kan de overheid ervoor zorgen dat er meer toeristen naar het eiland komen?
A Door te zorgen voor een onstabiele regering.
B Door te zorgen voor voldoende vluchten naar het eiland.
C Door te zorgen voor voldoende werkgelegenheid.
- 1p **7** Welke leiderschapsstijl heeft de manager van Jada?

.....

De raffinaderij

In 2020 had Curaçao te maken met de gevolgen van de sluiting van de raffinaderij waardoor een groot aantal arbeiders werkloos raakte. Deze arbeiders moesten werk zoeken in een andere sector. Werkgeversorganisaties en werknemersorganisaties zaten met de overheid aan tafel om een oplossing te vinden voor de situatie.

- 1p **8** Welke soort werkloosheid is door de sluiting van de olieraffinaderij ontstaan?
- A seizoenswerkloosheid
 - B structurele werkloosheid
 - C verborgen werkloosheid
- 1p **9** In de tekst staat dat werknemersorganisaties met de overheid aan tafel zaten.
- Hoe heten werknemersorganisaties, die in het belang van werknemers onderhandelen?
-
- 1p **10** De overheid kan een paar maatregelen nemen om de werkloosheid te verminderen.
- Welke maatregel van de overheid zorgt ervoor dat de werkloosheid minder wordt?
- A De overheid verbiedt werkgevers mensen te ontslaan.
 - B De overheid verlengt de leerplicht voor jongeren.
 - C De overheid verplicht werkgevers mensen in dienst te nemen.
- 1p **11** Veel mensen die door de sluiting van de raffinaderij werk zoeken, kunnen dat doen op verschillende manieren.
- Noteer een voorbeeld van een manier die mensen kunnen gebruiken om werk te vinden.
-
-

Het CTB (Curaçao Tourism Bureau) heeft in verschillende landen in de regio en Europa een campagne opgezet om toeristen aan te trekken. Het CTB hoopt dat de extra stroom toeristen de economie een extra boost zal geven.

- 1p **12** De toerist die speciaal naar Curaçao komt om carnaval te vieren is een
A avontuurtoerist.
B cultuurtoerist.
C cruisetoeurist.
- 1p **13** Noteer een voordeel dat het toerisme voor de economie van een land kan hebben.
.....
.....
- 1p **14** Hoe kan de overheid het CTB helpen om meer toeristen naar Curaçao te halen?
A Door de luchthavenbelasting te verhogen.
B Door meer subsidie aan het CTB te geven.
C Door strengere controles te houden bij de grens.
- 1p **15** Hieronder staan enkele beroepen in de toeristensector.
Met welk beroep zullen de meeste toeristen het eerst in aanraking komen wanneer ze op Curaçao aankomen?
A kelner
B kok
C taxichauffeur

De borden wassen zich niet vanzelf



Clarissa wil de nieuwste iPhone maar haar ouders klagen dat ze thuis niet mee helpt. Volgens Vader Theo heeft Clarissa rechten, maar ook plichten. Clarissa zegt dat er internationale afspraken zijn hoe ouders met hun kinderen om moeten gaan.

- 1p **16** Wat is een recht dat Clarissa thuis heeft?
Clarissa heeft het recht
A op onderdak.
B om haar slaapkamer op te ruimen.
C om kleren te wassen.
- 1p **17** Welke internationale organisatie houdt zich voornamelijk bezig met de rechten van jongeren?
A Amnesty International
B Greenpeace
C Unicef
- 1p **18** Als Clarissa thuis wat meer helpt, kan ze uiteindelijk wel zelf haar iPhone kopen, zegt vader Theo.
Wat zal Clarissa waarschijnlijk ontvangen voor het uitvoeren van deze extra taken?
A geld
B kleding
C onderdak

Nayilah in de politiek



Nayilah is lid van een politieke partij en hoopt dat ze gekozen wordt als lid van het parlement. In haar wekelijkse radioprogramma komt vaak naar voren dat iedereen op onze eilanden democratische grondrechten heeft.

- 1p 19 Via welk democratisch grondrecht kan Nayilah gekozen worden als parlementariër?
- A het algemeen kiesrecht
 - B het arbeidsrecht
 - C het burgerrecht
- 1p 20 In een dictatuur
- A mag gedemonstreerd worden.
 - B mogen mensen niet werken.
 - C worden de grondrechten niet gerespecteerd.

Hartinfarct

Nicole heeft op 25-jarige leeftijd een hartaanval overleefd. Ze heeft in verschillende kranten een artikel over hartaanvallen geplaatst. Nicole wil dat de pers er voldoende aandacht aan besteedt.

- 1p 21 Niet alle media vallen onder massamedia. Een brief bijvoorbeeld, is geen voorbeeld van een massamedium.
- Wanneer wordt er van massamedia gesproken?
-
- 1p 22 Welke functie heeft dit artikel voor de samenleving?
- A de amusementsfunctie
 - B de educatieve functie
 - C de reclamefunctie

- 1p **23** Wat wil Nicole bereiken door het plaatsen van een artikel over hartaanvallen?

.....

.....

Het artikel over hartaanvallen kreeg voldoende aandacht doordat dit als een maatschappelijk probleem wordt beschouwd.

- 1p **24** Welke functie wordt gebruikt als de media maatschappelijke problemen onder de aandacht van de bevolking brengen?
- A** agendafunctie van de media.
 - B** commentaarfunctie van de media.
 - C** educatieve functie van de media.

Pieter is niet blij

Bekijk de tekst “Voor bewoner of projectontwikkelaar”. Het hoeft niet gelezen te worden.

Noordhollands Dagblad

Voor bewoner of projectontwikkelaar?

Gastschrijver

De Gemeente Hollands Kroon heeft samen met de provincie en het Hoogheemraadschap een gebiedsplan voor de Wieringermeer ontwikkeld. Veel vertrouwen is er echter bij ons niet in een overheid die meer oog heeft voor de projectontwikkelaars.

Een groot zoekgebied moet bestemd worden voor datacenters, die nauwelijks voor aanhoudende werkgelegenheid zorgen. Zij zijn echter wel grootverbruikers van energie en ruimte en van vruchtbare landbouwgrond in ons alom geprezen open polderlandschap. De duurzaam opgewekte energie van het windpark gaat maar naar een verbruiker. En niet naar de vele honderdduizenden huishoudens waarmee de aanwezigheid van deze horizonvervuilende objecten worden gerechtvaardigd.

Als compensatie heeft men de bescherming van cultuurhistorische structuren bedacht, een op een overgenomen uit de nationale omgevingsvisie. Volgens een artikel in januari 2017 in deze krant pasten de datacenters tot maximaal veertig meter hoogte prima in een parkachtige omgeving. Dit was althans de mening van twee wethouders van Hollands Kroon die op uitnodiging enkele datacenters hadden bezocht in Dublin. Geschiedt werd een beeld van wat groen op een aarden wal, een strandje en picknickplaatsen. Waarom dan nu toch dit planologisch doekje voor het bloeden? Deze cultuurhistorische structuurkwalificatie zet onze bedrijven op slot, beperkt onze bedrijfsvoering en beknopst ons in de mogelijkheden om hier te wonen en te werken.

Wij lijden dus, nadat ons landschap is aangetast, ook nog eens serieuze planschade. Vreemd plan voor een gemeente die jarenlang een monumentenlijst heeft tegen gehouden en culturele initiatieven over liet en laat aan vrijwilligers.

Het deelgebied bijzondere plekken uit het plan is merkwaardig te noemen. Het lijkt eerder een opsomming van planologische missers. Genoemd wordt onder meer het Joods Werkdorp (aanwezigheid toekomstig Polenhotel?), de Sluis bij Kolhorn (aanwezigheid noodbrug?), de hoek Groetweg (aanleg croosterreus), de hoogte bij Opperdoes (vuilnisbelt CAW?), de ambtenaar bij Medemblik (windmolen?), haven van Oude Zeug (oort gekocht voor een euro en het lijkt het dat er daarna nooit meer dan dat bedrag aan uit gegeven is) en de 'baogte' in het Wierholt wat ook gewoon een ordinaire afvalberg is.

Veel vertrouwen is er dus niet in

Achtergrond
Pieter de Jong

Pieter de Jong is inwoner van Stootdorp.

een overheid die meer oog heeft voor de projectontwikkelaars. Die mocht hun initiatief niet in het plan passen, een gepaste donatie mag doen in een Gebiedsfonds.

Gehel vrijwilling dus zonder verplichting. De ja/mis houding van de gemeente is er dus één van wie betaalt die bepaalt. Je zou bijna denken dat een ondernemerspartij dit plan geschreven heeft.

Ons advies was eensluidend en kwam kort samengevat hier op neer. Agri++ zoekgebied reduceren naar nul hectare. Als men datacenters wil

bouwen, moet men maar glastuinbouw gaan uitkopen. Cultuurhistorische structuren uit het plan. Wij als bewoners hebben zeker niet minder eigen verantwoordelijkheid als datacenter-initiatiefnemers. Wij wonen al in een parkachtige omgeving en willen niet in een museum wonen. Meer woningbouw in de kernen. Polenhotels eerst de woonbehoefte aantonen en zeker niet door hun aanwezigheid nieuwe kerntoeren vormen in het buitengebied.

Helaas is het slechts een advies en daarmee in dit proces dus niet meer dan een lege dop van een ei wat de bewoners en grondgebruikers hebben gelegd.

Wij zijn dus van mening dat ons polderlandschap het beste beschermd wordt als we als Wieringermeer een agrarische hoofdstad laten blijven.

Pieter de Jong

De bron hiernaast is geschreven en naar de krant gestuurd door Pieter de Jong, in het dagelijks leven werkzaam als advocaat.

- 1p 25 Het bericht dat door Pieter de Jong naar de krant is gestuurd, is een
A advertentiecampaigned.
B ingezonden brief.
C nieuwsbericht.
- 1p 26 De televisiezenders proberen altijd om adverteerders aan te trekken. Daarom zenden ze graag amusementsprogramma's uit. Amusementsprogramma's zijn belangrijk voor de
A reclame-inkomsten.
B publieke omroep.
C waarden en normen.
- 1p 27 Leg uit waarom kranten met meer berichten over ongelukken en moorden meer reclame-inkomsten kunnen krijgen dan kranten met meer economisch en politiek nieuws?
-

Opeens bestond het stadje niet meer



Uit het AD (Antilliaans Dagblad) van 12 december '21.
Het oosten van de Verenigde Staten is getroffen door tientallen tornado's (wervelwinden). Een wervelwind trok gedurende drie uur door vier verschillende staten, een route van bijna 400 kilometer.

- 2p 28 Omcirkel in de onderstaande zin de juiste vetgedrukte woorden.
- het nieuwsbericht is **subjectief** / **objectief** omdat
 - er in het bericht duidelijk **wel een** / **geen** mening te lezen is.
- 1p 29 Jason heeft een editie van de lokale krant 'Flamingo' gekocht en vindt dat het nieuws over de tornado's niet in een lokale krant thuishoort. Door dit te zeggen heeft Jason gebruik gemaakt van
- A censuur.
B de persvrijheid.
C de vrijheid van meningsuiting.
- 1p 30 In verschillende kranten wereldwijd en ook op onze eilanden hebben kranten verschillende artikelen aan dit nieuws besteed.
→ Geef een mogelijke reden waarom veel kranten ervoor hebben gekozen om dit nieuws in de krant te zetten.

.....
.....

- 1p **31** Jason vindt dat het bericht van de krant niet overeenkomt met de werkelijkheid.
Hij zegt: “De krant probeert ons denken te beïnvloeden door”
Welk woord hoort op de stippellijn te staan?
A beeldvorming
B censuur
C discriminatie

Bestuurslagen

Curaçao, Aruba en Sint Maarten kennen twee bestuurslagen.
De bestuurslaag van het Koninkrijk zorgt voor buitenlandse zaken.
Hierdoor kunnen de eilanden geld lenen als er economische problemen zijn.

- 1p **32** Niet iedereen is het ermee eens als de regering het Koninkrijk om financiële hulp vraagt.
Welk van onderstaande rechten kan iemand gebruiken om te laten weten dat hij het niet eens is met een beslissing van de regering?
A Het recht om de wet te gehoorzamen
B Het recht van onbeperkte vrijheid
C Het recht om naar de rechter te stappen.
- 1p **33** Het Koninkrijk zorgt niet alleen voor buitenlandse zaken, maar ook voor
A Binnenlandse zaken.
B Defensie.
C Infrastructuur.
- 1p **34** Hoe wordt de groep politieke partijen genoemd die het land bestuurt?
.....
- 1p **35** De regeringen op alle eilanden worden gevormd door verschillende politieke partijen.
Wat is de belangrijkste functie die een politieke partij in de regering kan krijgen?
De functie van
A gouverneur.
B minister-president.
C statenlid.